

ANALIZA

BCBP | office@bezbednost.org | Gundulićev venac 48 | 11000 Beograd

Iztok Bojović

O autoru:

Iztok Bojović je magistrirao iz oblasti medija i kao novinar je saradivao sa mnogim domaćih časopisima, uključujući glasilo Ministarstva odbrane. Najčešće piše o temama iz oblasti bezbednosne politike, lokalnih i globalnih bezbednosnih izazova, i međunarodnih odnosa. U dosadašnjoj karijeri radio je u Upravi za odnose sa javnošću nekadašnjeg Saveznog ministarstva za odbranu, kao i na projektima međunarodnih organizacija u oblasti reforme sektora bezbednosti. U jednom periodu radio je i kao istraživač u Beogradskom centru za bezbednosnu politiku.

Kontakt:

istokb@yahoo.com

Teme:

- **novi kontekst starih bezbednosnih izazova;**
- **demokratska civilna kontrola i nadzor sektora bezbednosti;**
- **jačanje odbrambenih i bezbednosnih kapaciteta;**
- **prioriteti buduće vlade.**

BEZBEDNOSNI PRIORITETI NOVE VLADE SRBIJE

Jun 2012.

Burni izborni ciklus je za nama. Ovim izborima više nego ranije dominirale su teme vezane za socijalnu politiku, ekonomski razvoj, zapošljavanje i borbu protiv korupcije. Bezbednosna politika, koja je nezaobilazna tema svih predizbornih kampanja u razvijenim zemljama, međutim nije zauzela značajno mesto u predizbornim programima najvećih stranaka, ali ni predsedničkih kandidata. O bezbednosnim rizicima, pretnjama i izazovima nije bilo mnogo reči osim u kontekstu dešavanja na Kosovu i borbe protiv organizovanog kriminala. U finalnom TV duelu dvojice kandidata u drugom krugu predsedničkih izbora jedna od tema bila je i odbrana i bezbednost. U obraćanju predsedničkih kandidata na tu temu dominirala su opšta mesta. Predsednički kandidat Boris Tadić fokusirao se na dosadašnje rezultate u reformi sistema odbrane i međunarodnu saradnju u borbi protiv terorizma i organizovanog kriminala. Sa druge strane, sada već novoizabrani predsednik Srbije, Tomislav Nikolić, istakao je da je ekonomska moć zemlje najbitniji garant bezbednosti Srbije. Međutim, duel kandidata nije dao detaljnije odgovore kada je reč o prioritetima u bezbednosnoj politici Srbije i idejama za unapređenje bezbednosne situacije u zemlji.

Međutim i pre predizborne kampanje u Srbiji se nije vodila informisana javna debata o tome šta su bezbednosni prioriteti u vremenu koje dolazi. Umesto toga, oslanjajući se na Strategiju nacionalne bezbednosti čelni ljudi vojnih službi bezbednosti i načelnik generalštaba Vojske Srbije su informisali javnost Srbije o tome koji su aktuelni bezbednosni izazovi Srbije i sledstveno tome šta bezbednosni prioriteti Srbije treba da budu. Zato je od velike važnosti pokrenuti debata o ovoj temi i svrha ovog teksta je upravo prilog tome.

Stari izazovi — novi kontekst

Bezbednosni prioriteti nove vladajuće koalicije u velikoj meri ostaće isti kao i u prethodnom period. Ovi prioriteti prepoznati su strateškim dokumentima, pre svega Strategijom nacionalne bezbednosti Republike Srbije. U Strategiji, problem nerešenog statusa Kosova jasno je naznačeno kao najveći bezbednosni izazov. Ostali bezbednosni izazovi i pretnje su definisani ovim dokumentom ali ne i prioritizovani, tako da u ovom trenutku nije najjasnije šta su prioritetni bezbednosni izazovi Srbije. Sa druge strane, Strategija prepoznaje uticaj ekonomskih, demografskih i klimatskih pitanja na bezbednost zemlje. Naime, bezbednosne izazove nije moguće razgraničiti od ekonomskih i socijalnih pitanja, i u tom kontekstu je potrebno sveobuhvatno analizirati i definisati bezbednosne prioritete u narednim godinama.

Bezbednosne izazove nije moguće razgraničiti od ekonomskih i socijalnih pitanja, i u tom kontekstu je potrebno sveobuhvatno analizirati i definisati bezbednosne prioritete u narednim godinama.

U nekoliko navrata u proteklih godinu dana, bivši predsednik Boris Tadić je u svojim izjavama upozoravao na rizik od socijalnih previranja u uslovima teške ekonomske krize i ogromne nezaposlenosti u Srbiji. U takvim socio-ekonomskim uslovima sve dosadašnje bezbednosne pretnje i izazovi samo će se intenzivirati uz pojavu novih. U uslovima teške krize i siromaštva po pravilu dobijaju na zamahu radikalne i ekstremne političke opcije bilo desne ili leve orijentacije, kao i nacionalističke i šovinističke ideologije. I poslednja ekonomska kriza u Evropi je kao i u nekoliko navrata u prošlosti koincidirala sa porastom popularnosti ekstremnih desničarskih opcija koje promovišu etničku ili versku diskriminaciju i isključivost. Iako se ne svrstava u neposredne bezbednosne izazove, efekti socio-ekonomske krize mogu proizvesti niz bezbednosnih problema u Srbiji. S tim u vezi, socio-ekonomska stabilnost, smanjenje nezaposlenosti i poboljšanje životnog standarda mogu se tretirati kao strateški bezbednosni prioritet Srbije za vreme trajanja mandata nove vlade. Ovaj izazov prepoznat je u Strategiji nacionalne bezbednosti gde se navodi da su „visoka stopa nezaposlenosti i siromaštvo znatnog dela stanovništva ... potencijalna žarišta ozbiljnih socijalnih i političkih tenzija koje mogu proizvesti stanje visokog rizika”.

Neravnomeran privredni i demografski razvoj, koji je takođe u velikoj meri uslovljen ekonomskim kretanjima, prepoznat je kao poseban bezbednosni rizik na ovim prostorima od strane autora Strategije nacionalne bezbednosti. Negativni demografski trendovi i depopulacija nerazvijenih delova zemlje, neminovno će dovesti do izmena u etničkoj strukturi i kulturološkom obrascu tih područja. Svaka nagla promena te vrste, pokazalo se u prošlosti, bila je praćena međuetničkim i verskim tenzijama i sukobima. U tom kontekstu populaciona politika i ravnomerniji razvoj zemlje nisu samo populističke predizborne parole, već važan segment bezbednosne politike, i jedan od prioriteta nove vlade kada se uzmu u obzir ekonomska predviđanja i dosadašnji trendovi iseljavanja stanovništva iz ruralnih oblasti. Već sada se predviđa da će, ukoliko se ovakav trend nastavi, potreba za mladom radnom snagom naročito u ruralnim područjima usloviti „uvoz” radne snage iz drugih zemalja.

Etnički i verski ekstremizam i separatizam su u Strategiji nacionalne bezbednosti navedeni kao stalni bezbednosni rizik i pretnja teritorijalnoj celovitosti Srbije. Iako je prošlo više od decenije od poslednjih oružanih sukoba sa albanskim ekstremistima na području Bujanovca i Preševa, međuetničke tenzije i ekstremistička retorika nisu stvar prošlosti, već i dalje „jasna i neposrednja” pretnja, naročito u regionima nastanjenim mešovitim stanovništvom. U poslednje vreme prime-

tan je i porast islamskog ekstremizma u regionu. Poslednju oružanu intervenciju protiv naoružanih ekstremista na teritoriji Srbije izvela je specijalna jedinica MUP 2007. godine u blizini Novog Pazara. Kada se uzme u obzir očigledna veza između socioekonomskih uslova i širenja ekstremnih nacionalnih i verskih ideologija, već sada se može sa izvesnošću pretpostaviti da će ove pojave predstavljati izazov po nacionalnu bezbednost i u mandatu naredne vlade. Iako je za sada samo reč o izolovanim naoružanim grupama, nije u potpunosti isključena mogućnost nove oružane pobune, ili preliivanja konflikta u slučaju eskalacije međuetničkih sukoba u susednim zemljama, pre svih Makedoniji. U prilog tome govore i procene o količini ilegalnog naoružanja u optičaju na područjima Sandžaka i krajnjem jugu Srbije ka administrativnoj liniji sa Kosovom. Smanjenje međuetničkih tenzija u ovim područjima neće biti moguće bez većih efikasnijih mera države za razvoj lokalne ekonomije i infrastrukture, uz kreiranje efikasnije politike inkluzije i afirmacije etničkih manjina.

U uslovima ekonomske krize i niskog životnog standarda realno je očekivati i dalji porast korupcije i kriminala. Povećanjem inače visokog stepena korupcije u Srbiji, pre svega systemske, dodatno će destabilizovati zemlju, oslabiti demokratske institucije i dovesti do još većeg nezadovoljstva građana. Stoga i borbu protiv korupcije treba tretirati kao jedan od bezbednosnih prioriteta. Prethodnih godina zabeleženo je nekoliko velikih slučajeva korupcije u vezi sa sistemom odbrane (afere „Pancir“ i „Satelit“) koje ili nisu do kraja rasvetljene, ili nisu imale odgovarajući sudski epilog. Korupcija se može naročito nepovoljno odraziti na sistem odbrane ukoliko planirane nabavke savremene borbene tehnike, poput borbenih aviona, ne budu realizovane na transparentan način. U cilju uspešnije borbe protiv korupcije od presudne je važnosti da se obezbede odgovarajući resursi za jačanje kapaciteta nezavisnih regulatornih tela i uvede efikasnija kontrola u oblast javnih nabavki. I dok krupni slučajevi korupcije nisu procesuirani pred sudovima, primetan je izvestan napredak u borbi protiv organizovanog kriminala, kada je reč o razbijanju velikih klanova u trgovini narkoticima. Ukoliko je verovati izjavama državnog tužioca, Zagorke Dolovac, da su nakon poslednjih akcija najveći kriminalni klanovi razbijeni, najveći izazov za nove vlasti biće sprečavanje da druge kriminalne grupe zauzmu upražnjeno mesto u svetu podzemlja. Sprečavanje „pranja“ novca stečenog kriminalnim aktivnostima je poseban aspekt kome se do skoro kod nas nije pridavalo dovoljno značaja. S tim u vezi, najvažniji korak je jačanje kapaciteta Uprave za sprečavanje pranja novca i svih službi i organa koji su angažovani na ovom poslu kroz različite međunarodne programe razmene i stručnog usavršavanja. Početkom ove godine Uprava za sprečavanje pranja novca uručila je i licence za prvih 130 stručnjaka koji rade na poslovima sprečavanja pranja novca u bankama, osiguravajućim firmama i brokersko-dilerskim društvima.

Ipak, situacija na Kosovu je u Strategiji nacionalne bezbednosti navedena kao najveći bezbednosni izazov za Srbiju. Kao stalni povod za trvenja na političkoj sceni Srbije, ovo pitanje u domaćoj javnosti dodatno se raspireuje usled nedovoljno jasne državne politike i vizije za dugoročno rešenje ovog problema. Dešavanja na Kosovu mogu dvojako uticati na pogoršavanje bezbednosne situacije u Srbiji. U slučaju veće represije nad manjinskim srpskim stanovništvom i nemogućnosti KFOR-a da zaštiti lokalne Srbe, u domaćoj javnosti bi rastao pritisak „jastrebova“ da srpske snage bezbednosti intervenišu radi zaštite svog stanovništva. Prethodna vlada je veoma taktično i oprezno reagovala u slučajevima nasilja protiv Srba na Kosovu, uz prioritet da Srbija ne bude uvučena u sukobe, u situaciji kada to ni u jednoj varijanti ne bi bilo u interesu države. Druga najdirektnija pretnja su prekogranični incidenti i napadi na teritoriju Srbije iz pravca Kosova. U slučaju da takvi napadi budu učestali, za bezbednosne snage Srbije biće pravo iskušenje da ne odgovore silom i organizuju poteru za napadačima preko administrativne linije. Situaciju može dodatno pogoršati i otvoreno svrstavanje snaga KFOR i dela međunarodne

zajednice na stranu interesa prištinskih vlasti, što je bio slučaj u nekoliko navrata tokom poslednjih incidenata na severu Kosova. Teško je zamisliti da bi do vidnog poboljšanja bezbednosne situacije u Srbiji moglo doći bez postizanja obostrano prihvatljivog rešenja kada je reč o statusu Kosova i položaja srpske zajednice. Kako se takvo rešenje ne nazire u skorijoj budućnosti, izvesno je da će problem Kosova ostati najveći bezbednosni izazov za vreme trajanja mandata nove vlade.

Demokratska civilna kontrola i nadzor sektora bezbednosti

U vreme mandata prethodne vlade doneti su važni zakoni koji uređuju organizaciju rada i procedure demokratskog nadzora nad sektorom bezbednosti. Građanima Srbije i dalje je u svežem sećanju zloupotreba ovlašćenja službi bezbednosti i policije i vršenje represije nad onima koji su želeli demokratske promene. Sve dublja ekonomska kriza ponovo je aktuelizovala ovaj problem. Čak i u razvijenim zemljama sa stabilnim demokratskim sistemima primetan je trend proširenja ovlašćenja službi bezbednosti i sve veće zadiranje u sferu privatnosti građana, pod izgovorom borbe protiv terorizma i zaštite nacionalne bezbednosti. Službe bezbednosti i policija sve češće pribegavaju i represivnim merama kako bi obuzdale građansko nezadovoljstvo. S obzirom na socijalne tenzije i narastajuće nezadovoljstvo građana Srbije, neophodno je ojačati kapacitete za demokratski civilni nadzor aparata sile kako se zloupotrebe službi bezbednosti devedesetih godina ne bi ponovile.

Prema važećim zakonima, Savet za nacionalnu bezbednost kao i nadležni odbor Narodne skupštine su prevashodno nadležni za ostvarivanje nadzora nad radom ovih službi. Donošenjem Zakona o osnovama uređenja službi bezbednosti definisane su i načini ostvarivanja demokratske kontrole sektora bezbednosti. Međutim, skupštinski odbor dosada nije kontrolisao primenu tzv. „posebnih postupaka i mera“ (tajno praćenje i prisluškivanje). Upravo su ovi postupci i mere u skorijoj prošlosti često bili predmet zloupotreba od strane službi bezbednosti i policije, za protivzakonito narušavanje privatnosti građana i obračun sa političkim neistomišljenicima vlasti.

U nedavnom obraćanju javnosti, Zaštitnik prava građana je upozorio da su razmere nadzora od strane službi bezbednosti zabrinjavajuće, da se poslednjih godina neprestano povećava broj nadziranih lica, te da je broj prisluškivanih veći nego što se pretpostavlja.

U nedavnom obraćanju javnosti, Zaštitnik prava građana je upozorio da su razmere nadzora od strane službi bezbednosti zabrinjavajuće, da se poslednjih godina neprestano povećava broj nadziranih lica, te da je broj prisluškivanih veći nego što se pretpostavlja. S tim u vezi, Ombudsman i Poverenik za zaštitu informacija podneli su inicijativu za ocenu ustavnosti novog Zakona o krivičnom postupku, kojom se osporava odredba zakona, prema kojoj policija može pribavljati listinge, lokacije i druge podatke o telefonskom saobraćaju građana po odluci tužioca, a ne suda.

Važnu ulogu u nadzoru rada sektora bezbednosti imaju upravo nezavisna tela kao što su Zaštitnik građana i Poverenik za informacije od javnog značaja, posebno u domenu primene Zakona o zaštiti podataka o ličnosti. Pozitivan pomak predstavlja praksa preventivnog nadzora koju je nedavno sprovodio tim Poverenika. Takav vid kontrole službi bezbednosti treba da bude ustaljena i učestalija praksa, a potrebno je i ojačati kapacitet nezavisnih tela za ovu vrstu aktivnosti.

Veliki izazov u ovoj oblasti je uređivanje načina na koji će se čuvati i koristiti podaci dobijeni korišćenjem video nadzora od strane privatnih agencija, kao i snimanjem objekata i ličnosti. Ovaj

problem ne odnosi se samo na rad privatnog bezbednosnog sektora. Sve učestalija primena video nadzora i ostalih tehničkih pomagala u cilju unapređenja javne bezbednosti u Srbiji sve više ugrožava privatnost građana, posebno kada se uzme u obzir da još uvek nije donet zakon kojim se reguliše ova oblast. Iako se koriste u velikom broju (procene se kreću čak do 200 hiljada na teritoriji Srbije), uključujući javni prevoz, stambene zgrade, škole i vrtiće, nijedan uređaj za nadzor još uvek se ne koristi u skladu sa propisima. Poverenik za informacije od javnog značaja upozorio je nedavno da, u nedostatku odgovarajućeg zakona, video-nadzor nije regulisan nijednom odredbom, osim opšteg Zakona o zaštiti podataka o ličnosti, koji je nedovoljan. Rešenje ovog problema biće i jedan od uslova za približavanje Evropskoj Uniji — prema očekivanjima video-nadzor, obrada biometrijskih podataka i sektor privatne bezbednosti, biće teme u poglavljima 23. i 24. kojima će početi pregovori Srbije o ulasku u EU, a koja se tiču pravosuđa i ljudskih prava.

Jačanje kapaciteta Odbora za odbranu i bezbednost je jedan od najvažnijih prioriteta u uspostavljanju nadzora od strane zakonodavne vlasti. Naime, rad parlamentarnog odbora je često obeležen partijskim interesima i nedovoljno detaljnim i sistematičnim nadzorom rada sektora bezbednosti. Primera radi, u cilju jačanja parlamentarnih kapaciteta, Hrvatski sabor je, osim već postojećeg Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, osnovao i Vijeće za građanski nadzor bezbednosno-obaveštajnih agencija. Osim toga, način trošenja budžetskih sredstava od strane službi bezbednosti takođe bi mogao biti i predmet kontrole posebnog tela u okviru Ministarstva finansija.

Jačanje odbrambenih i bezbednosnih kapaciteta

U mandatu prethodne vlade izvršene su značajne reforme u sistemu odbrane. Osim profesionalizacije i reorganizacije Vojske, oružane snage su redukovane, deo zastarelog naoružanja je uklonjen iz upotrebe, sprovedene su kadrovske promene. Pojam modernizacije bi trebalo shvatiti uslovno, obzirom da je sprovedena u skromnim razmerama — pre svega kroz remontovanje nekoliko borbenih i transportnih vazduhoplova, nabavku određene količine modernog streljačkog naoružanja (pre svega za potrebe Specijalne brigade) i određenog broja transportnih vozila, kao i uvođenje nove borbene uniforme. Dalja modernizacija oružanih snaga biće jedan od najvećih izazova za novu vladu obzirom na prioritete i ekonomsko stanje u zemlji, tim više što je lista potencijalnih nabavki podugačka. Ekonomska kriza može imati dvojak negativni uticaj — sa jedne strane bezbednosni izazovi i pretnje će se intenzivirati, dok će istovremeno biti sve manje sredstava za reformu i modernizaciju sistema bezbednosti. Kada je reč o sistemu odbrane, dalje odlaganje modernizacije rezultiraće sve većim zaostajanjem za zemljama u okruženju, a održavanje dotrajale ratne tehnike iziskivaće značajna sredstva kako bi ostala u upotrebi. Već sada oružane snage Srbije u nekim vidovima tehnike zaostaju i za manjim armijama u regionu (poput transportnih helikoptera ili oklopnih točkaša). Prema nacrtu Strateškog pregleda odbrane, jedna petina odbrambenog budžeta treba da se troši za razvoj, nabavku i modernizaciju naoružanja i vojne opreme. Već sada je jasno da od sredstava predviđenih budžetom nije moguće sprovesti dalju profesionalizaciju i modernizaciju borbenih sistema. Osim kupovine barem jedne eskadrile višenamenskih borbenih aviona, Vojsci Srbije nasušno su potrebni transportni avioni i helikopteri, savremeni sistemi protivvazdušne odbrane i sredstva veze, oklopna modularna vozila, sredstva za navođenje vatre — za početak. Sva je

Ekonomska kriza može imati dvojak negativni uticaj – sa jedne strane bezbednosni izazovi i pretnje će se intenzivirati, dok će istovremeno biti sve manje sredstava za reformu i modernizaciju sistema bezbednosti.

prilika da će se narednih godina modernizacija svoditi na remontovanje postojeće tehnike, iako je najavljeno da bi u ovoj tekućoj godini trebao da bude upućen zahtev za ponudama poznatim proizvođačima borbenih aviona.

Ono što proces reformi sistema odbrane čini dodatno složenim jeste i dalje aktuelna strateška dilema da li Srbija želi da ostane vojno neutralna ili da se prikloni odbrambenom sistemu Severnoatlanske alijanse. Ambicije nove vlade odrediće i dalji tok reformi. U slučaju da Srbija želi da ostane vojno neutralna, nove vlasti moraće da ulože značajna sredstva u modernizaciju, pre svega borbeno avijacije, protivvazdušne odbrane i transportnih sredstava, kako bi oružane snage delovale kao faktor odvracanja. Za stručno osposobljavanje vojske potrebno je realizovati i više lokalnih i međunarodnih vojnih vežbi, obuku u realnim uslovima i izgradnju namenskih poligona (poput poligona za borbu u naseljenim mestima). S obzirom da su tzv. asimetrične pretnje najčešći vid ugrožavanja bezbednosti Srbije, od posebnog je značaja unapređenje obaveštajne saradnje, kao i dalje razvijanje vojnih i policijskih jedinica specijalne namene.

U slučaju da Srbija želi da ostane vojno neutralna, nove vlasti moraće da ulože značajna sredstva u modernizaciju, pre svega borbene avijacije, protivvazdušne odbrane i transportnih sredstava, kako bi oružane snage delovale kao faktor odvracanja.

Učešće Srbije u mirovnim misijama i multinacionalnim operacijama ima poseban značaj za razvoj odbrambenih kapaciteta Srbije. U tom pogledu učinjen je izvestan napredak, bilo da je reč o vojsci ili policiji. Trenutno, pripadnici MUP Srbije učestvuju u tri mirovne misije UN, dok su pripadnici Vojske Srbije angažovani u sedam multinacionalnih operacija pod mandatom UN i EU. Značajno je unapređeni zajednička obuka Vojske Srbije sa armijama stranih zemalja i učešće na međunarodnim vojnim vežbama. Pored već ustaljene saradnje sa Nacionalnom gardom Ohaja, načelnik Generalštaba VS najavio je i intenziviranje saradnje sa oružanim snagama Rusije, pre svega u vojno-ekonomskim pitanjima, zajedničkoj obuci specijalnih jedinica, vojnoj medicini i vojnom obrazovanju. Pažljivim odabirom multinacionalnih operacija u kojima učestvuje pre svega Vojska Srbije, jača se ugled zemlje u međunarodnoj javnosti, stiču dragocena iskustva i unapređuje profesionalizam sistema odbrane. Centar za mirovne operacije VS postao je značajan resurs u pogledu planiranja i obučavanja učesnika multinacionalnih operacija. Pred novom vladom biće izazov intenziviranja učešća pripadnika vojske i policije u međunarodnim operacijama, a da se istovremeno izbegne otpor dobrog dela javnosti u slučaju učešća u visokorizičnim operacijama međunarodne zajednice.

No, time se lista bezbednosnih prioriteta u narednom periodu ne završava. Nove vlasti očekuje uređivanje različitih oblasti i rešavanje niza pitanja koji zahtevaju veće angažovanje i ulaganja države. Reč je pre svega o unapređenju energentske bezbednosti i efikasnosti, uređivanje privatnog sektora bezbednosti, stvaranje efikasnijih mehanizama i procedura za readmisiju i azil, efikasnije upravljanje granicom. Od posebnog značaja za Srbiju je dalji razvoj kapaciteta za upravljanje vanrednim situacijama. Naime prirodne nepogode i tehnološke nesreće predstavljaju realniju pretnju za veći broj građana Srbije. U tom pogledu nova vlada treba da unapredi zajedničko planiranje sa zemljama regiona i stručno usavršavanje kroz programe saradnje kao što su Inicijativa za spremnost i prevenciju katastrofa (DPPI). Potrebno je i da država uloži više sredstava u opremanje i obuku spasilačkih službi, kao i programe edukacije stanovništva.

Postizanje izvesnog konsenzusa među strankama po pitanju strateške orijentacije države i saglasnosti oko pristupa rešavanju glavnih bezbednosnih izazova biće prvi prioritet nove vlade. Kako bi se izbeglo da reforme i reorganizacija u oblasti nacionalne bezbednosti Srbije budu večiti predmet politizacije, zadatak nove vlade biće da preciznije utvrdi prioritete u skladu sa bezbednosnim rizicima i pretnjama, i u skladu s tim predstavlja javnosti svoje naredne mere i odluke. Nove vlasti očekuje suočavanje sa nizom

postojećih ali i novih bezbednosnih izazova. Unapređenje bezbednosne situacije u Srbije nije moguće bez svestranijeg pristupa, odnosno isključivo kroz reformu pojedinih resora kao što je sistem odbrane. Sigurnost građana Srbije zavisice od kreiranja koherentnije i sveobuhvatnije bezbednosne politike i reformama u mnogim oblastima, od kojih neke nisu u direktnoj vezi sa sektorom bezbednosti — ekonomiji, energetici, pravosuđu, međunarodnoj saradnji. Kako bi uspešno odgovorila na brojne bezbednosne izazove, rizike i pretnje, država treba da uspostavi efikasan sistem ranog upozoravanja i prevencije koji može biti razvijan kako na nacionalnom tako i na regionalnom nivou.

Sigurnost građana Srbije zavisice od kreiranja koherentnije i sveobuhvatnije bezbednosne politike i reformama u mnogim oblastima, od kojih neke nisu u direktnoj vezi sa sektorom bezbednosti – ekonomiji, energetici, pravosuđu, međunarodnoj saradnji.

Nova vlada trebala bi da osvari i bolju saradnju i partnerstvo sa stručnom javnošću, akademskim institucijama, medijima i organizacijama civilnog društva, kao značajnim ali neiskorišćenim resursima u kreiranju bezbednosne politike i unapređenju bezbednosne kulture.